

Rasespesifikk avlsstrategi (RAS) for Tibetansk Spaniel

Versjon 1

Gyldig t.o.m. 01.12.2022

**Norsk
Kennel Klub**
HUNDEEIERNES ORGANISASJON

Innholdsfortegnelse

Innledning	3
Generelt	3
Rasens historie; bakgrunn og utvikling	3
Overordnet mål for rasen	3
Rasens populasjon.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Populasjonsstørrelse	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Gjennomsnittlig kullstørrelse	4
Innavlsgrad.....	4
Matadoravl	5
Hanner og tisper brukt i avl.....	6
Innhenting av avlsmateriale fra andre land	7
Mål og strategi	7
Helse	8
Generell beskrivelse av helsesituasjonen i rasen	8
Forekomst av helseproblemer, sykdommer og/eller defekter	8
Forekomst av reproduksjonsproblemer	8
Prioritering.....	8
Atferd og mentalitet	9
Atferd	9
Evaluering av atferd.....	9
Atferd i forhold til rasestandard	9
Mål og strategi	9
Eksteriør.....	10
Eksteriør	10
Overdrevne eksteriørtrekk	11
Mål og strategi	11
Oppsummering	12
Prioritering av viktige kortsiktige og langsiktige mål	12
Plan for videre arbeid i klubben	12

Innledning

Dette er den første utgaven av rasespesifikk avlsstrategi(RAS) for Tibetansk Spaniel i Norge. Utarbeidelsen av RAS startet medio oktober 2016. Følgende har sittet i gruppen som har utarbeidet kompendiet Bente Lund, Kristin Bøe, Anne-Karine Ugelstad, Stein Arne Dramstad og Siv Hilde Hagen.

Generelt

Rasens historie; bakgrunn og utvikling

Når tibben egentlig oppsto vet ingen, men i mer enn 3 000 år gammel østlig kunst er det funnet avbildninger av hunder som kan påminne om tibetansk spaniel. Å hevde at den er så gammel blir imidlertid feil, men gammel er den. Arkeologiske utgravninger datert til perioden 950-150 f.Kr. viser også at hunder på samme størrelse eksisterte i Tibet på denne tiden, men selv om det godt kan ha vært tidlige tibber er det umulig å hevde noe sikkert om dette på bakgrunn av fossile funn.

Årsaken til at man mener at tibben stammer fra Tibet ligger i funnet av noen jadefigurer med utsmykninger som i meget stor grad ligner tibbe. Figurene er datert til 1644 e.Kr.

Faktisk kjente man ikke til denne hunden i Europa før den dukket opp i Storbritannia i 1895. Tre år senere, i 1898, ble stilt ut for første gang på en hundeutstilling.

Dagens tibber kan derfor sies å være et produkt av avl på de britiske øyer, men særlig populær ble den ikke før på 1950-tallet. Derfra har så interessen for hunden spredt seg til resten av Europa og Nord-Amerika.

De første Tibetansk Spaniel ble importert til Norge i 1974. Noen få oppdrettere importerte til sammen 10 tibber fra England, Sverige og Finland. Året etter kom det to til, en hannhund og ei tisper fra Sverige. Det første kullet med valper her i landet ble født i 1979.

På 80-tallet ble rasen ganske populær og det ble importert mange hunder fra England, Sverige og Finland. Antall registrerte valper steg betraktelig og på 1990 – tallet var Tibetansk Spaniel blitt en stor rase i NKK. I 2005 ble det registret 188 kull med til sammen 631 valper.

Overordnet mål for rasen

Tibetansk spaniel skal være en rase med god helse både fysisk og psykisk, samt typeriktig. Den skal være en godt fungerende selskaps og familiehund, og godt fungerende i forhold til samfunnet for øvrig. Vi ønsker å avle frem rasetyperiske friske hunder, med godt gemytt, så langt opp mot rasestandard som mulig.

Rasens populasjon

Populasjonstørrelse

Tibetansk Spaniel er en forholdsvis stor og populær rase med mange fødte valper i året. Vi ser likevel at antall registrerte kull har gått ned de siste årene. Om det skyldes at flere velger å ikke registrere valpekullet, eller om det blir født færre kull, vet vi ikke. Vi ser at det blir solgt mange uregistrerte valper.

År	Antall. kull	Ant. tisper	Ant. hanner	Sammenlagt	Snitt pr. år	Import
2006	150	265	247	512	3,41	13
2007	170	312	310	622	3,65	14
2008	181	320	327	647	3,57	15
2009	185	305	345	650	3,51	17
2010	164	308	297	605	3,68	14
2011	141	265	252	517	3,66	7
2012	86	176	150	326	3,79	8
2013	109	218	197	415	3,80	5
2014	89	146	182	328	3,68	16
2015	92	197	165	362	3,93	9
Sum	1186	2192	2145	4337	33,11	103

Gjennomsnittlig kullstørrelse

Antall valper i kullene har ikke endret seg vesentlig de siste 10 årene. Gjennomsnittet ligger på mellom 3 og 4 valper, men det har forekommet at det har blitt født 9 valper i et kull. Gjennomsnittet varierer mellom 3,4 valper i 2006, til 3,9 valper i 2015.

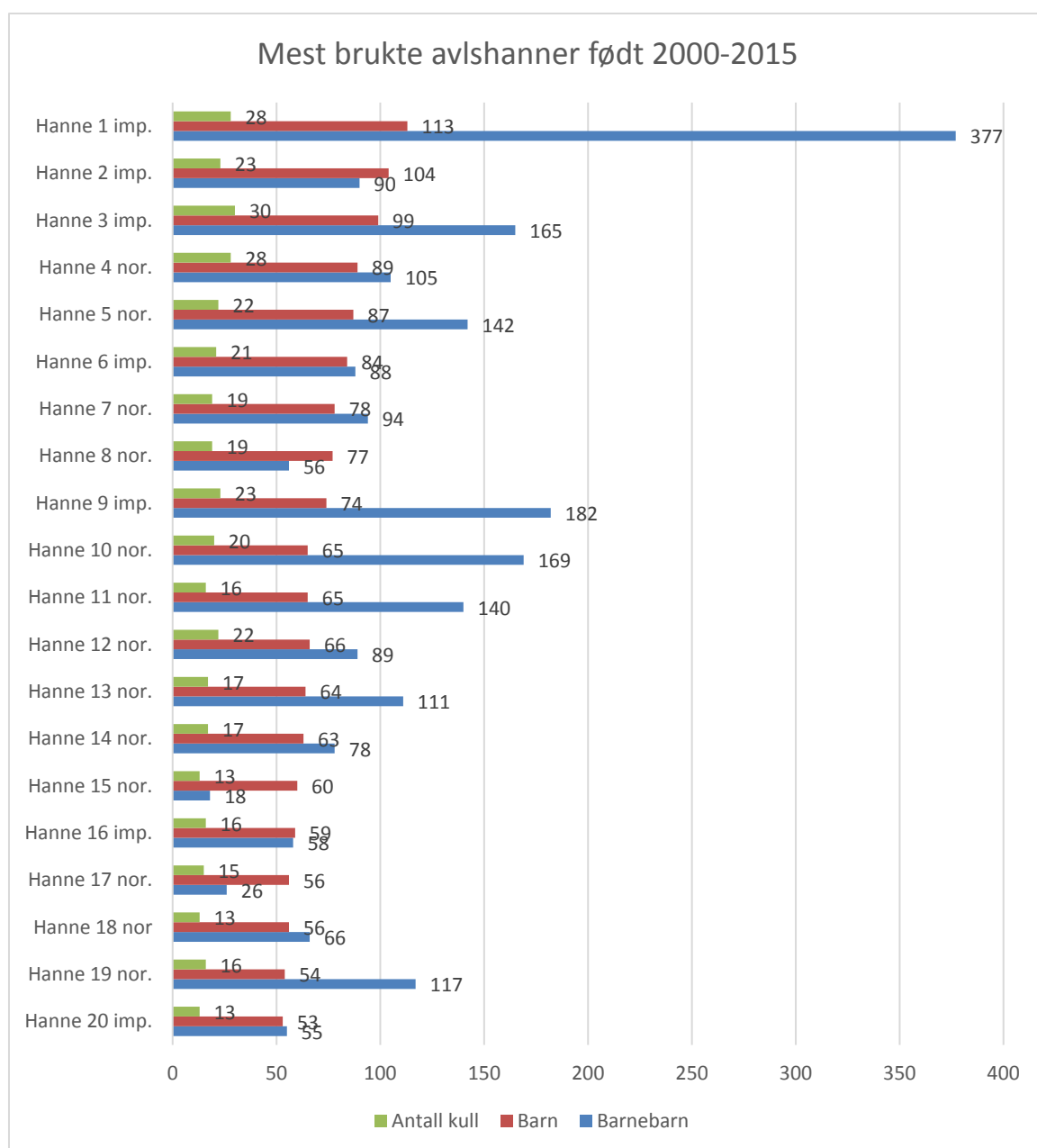
Innavlsgrad

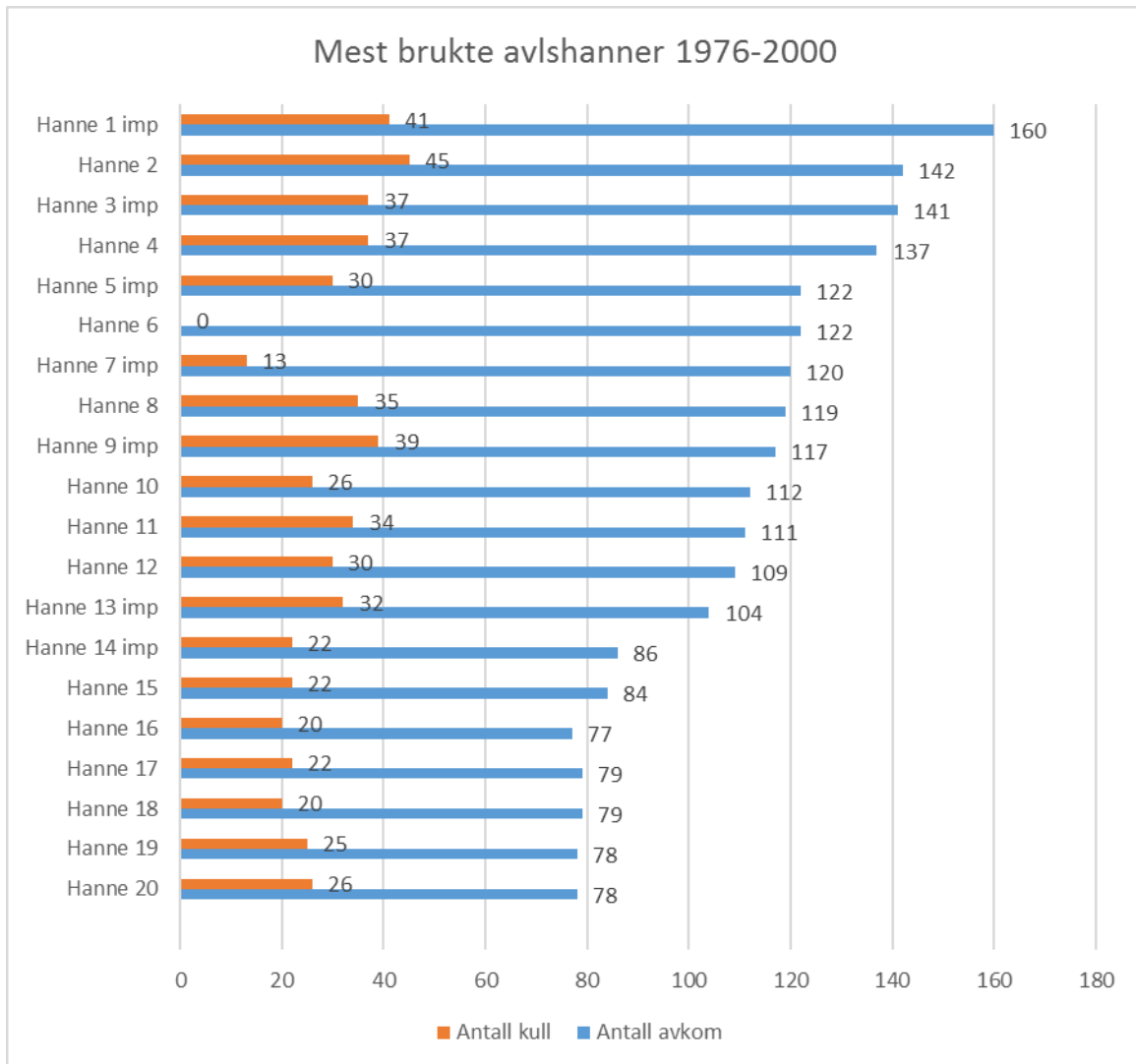
2011	2012	2013	2014	2015
1,48%	1,63%	1,25%	1,44%	0,94%

Innavlsgraden på Tibetansk Spaniel er generelt veldig lav. De fleste kull er under 1%, mens det er noen veldig få kull med forholdsvis høy innavlsprosent. Vi holder oss godt under grensen på 2,5% som er ønsket. Det er også positivt å se at innavlsprosenten har gått ned, og er under 1% i 2015. Dette viser at Tibetansk Spaniel har en stor avlsbase.

Matadoravl

Matadoravl bør unngås. NKK anbefaler at en hund ikke bør ha flere avkom enn 5% av antall registrerte hunder i rasepopulasjonen i en 5 års periode. I tallmessige store raser er 2% anbefalt. Det gjelder både for tisper og hannhunder. Vi må vel regne Tibetansk Spaniel for en tallmessig stor rase, og da vil 2% regelen gjelde. For vår rase vil det si maks 39 avkom etter hvert avlsdyr. Som tommelfingerregel bør vi vel si at vi anbefaler ingen hanner å ha mer enn 50 avkom.

Hanner og tisper brukt i avl

Det er en fordel å fordele kullene på flere avlsdyr. Bruker vi for mye av de samme hannhundene til mange kull, kan vi fort få en smalere avlsbase. Det vil også føre til større innavlsprosent på rasen. Det er viktig at oppdrettere bruker friske avlsdyr, og holder seg mest mulig innenfor rasestandarden.

Fødselsår	Importer	Norskfødte kull	Ulike hanner brukt	Ulike tisper brukt
2013-2015	31	290	144	227
2010-2012	39	461	193	349
2007-2009	66	550	192	381

Innhenting av avlsmateriale fra andre land

Årstall Tisper/Hanner totalt	Årstall Tisper/Hanner totalt	Årstall Tisper/Hanner totalt
2015 - 9	2008 - 15	2001 - 7
2014 - 16	2007 - 14	2000 - 7
2013 - 6	2006 - 13	1999 - 4
2012 - 8	2005 - 11	1998 - 2
2011 - 7	2004 - 11	1997 - 0
2010 - 14	2003 - 13	1996 - 0
2009 - 17	2002 - 11	1995 - 0

I begynnelsen av 90 tallet ble det importert noen få avlsdyr fra UK, som regnes som «hjemlandet» til Tibetansk Spaniel, utenom Tibet. Det ble ikke importert så mange avlsdyr inn i Norge på begynnelsen av 90 tallet, men det er likevel brukt hanner fra andre land på noen kull.

Det er importert flest hunder fra Sverige, og noen av disse hannene er av de som er brukt mest i avl i Norge. De siste årene har det kommet flere fra Finland også, men de dominerer ikke på toppen blant avlsdyrene. En hannhund som er importert fra New Zealand, er vel den som preger Norske tibber mest, og det mye på grunn av antall og farge. Han har 113 avkom, og 377 barnebarn, og ligger bak de fleste sorte tibbene i Norge.

Det er mest de Nordiske landene som samarbeider når det gjelder rasen, og det er her de fleste finnes. Finland har det største antallet, og det blir flyttet en del avlsdyr mellom både Norge, Sverige, Finland og Danmark. Det blir av og til hentet en del nytt blod fra land lenger sør, men vi har i grunnen stort og godt avlsmateriale her Nord. Går vi langt nok bak på stamtavlen, kan vi likevel finne samme stamforelder uansett hvor i verden de er.

Styrken med å importere er at vi kan få inn nytt blod, svakheten kan være at en ikke vet nok om linjene bak.

Mål og strategi

Vi har i dag stor spredning og godt avlsmateriale, og vil prioritere å jobbe for at det forsetter slik. Vi har visse kriterier for at valpekull skal kunne formidles gjennom klubben, men utover dette er det oppdretternes ansvar.

Helse

Generell beskrivelse av helsesituasjonen i rasen

Tibetansk spaniel anses for å være en sunn og frisk rase, som ofte oppnår en forholdsvis høy levealder. Man kan regne med at en tibetansk spaniel blir 12-15 år, men gjerne også eldre.

Forekomst av helseproblemer, sykdommer og/eller defekter

Som tidligere nevnt er rasen sunn og frisk, men noen arvelige sykdommer finnes. Katarakt og PRA (Progressiv ritinal atrofi) er øyensykdommer som finnes i rasen. Alle avlsdyr må derfor øyenlyses. Avlsdyr som har status PRA, skal ikke brukes i avl. Det skal heller ikke foreldre av disse. Arvningen i PRA er autosomal recessiv. I dag har vi mulighet til å DNA teste Tibetansk Spaniel for PRA3, som regnes å være den største PRA trusselen for rasen. Det skal derfor ikke være nødvendig at det fødes nye valper med den lidelsen.

Patellaluksasjon kan også forekomme. Det er ofte noe som er forbundet med små raser under 10 kg, men er ikke kjent som et stort problem på vår rase. Oppdrettere oppfordres til å patellasjekke sine avlsdyr. I dag har vi anledning til å få registrert patellastatus på hundene på DogWeb, og det anbefaler vi alle til å gjøre. På den måten får vi mer kjennskap til utbredelsen på rasen etter hvert. Undersøkelsen må foretas av veterinær godkjent av NKK..

Cherry eye, bak tredje øyelokket sitter en tårekjertel. Den kan falle fram og da syns som en rød hevelse innerst i øyekroken. Denne kan i noen tilfeller masseres på plass, i andre tilfeller må den opereres på plass. Cherry eye kan forekomme på alle raser, og Tibetansk Spaniel er ikke en av rasene som er mest utsatt. Arvningen er ikke klarlagt.

"Navlebrokk er ikke uvanlig på rasen, men det er sjeldent et problem. Det er få tilfeller hvor operasjon har vært nødvendig. Hvis ene foreldredyret har navlebrokk, anbefales det at partneren er fri. Arvningen er ikke klarlagt.

Forekomst av reproduksjonsproblemer

Vi har pr i dag ikke noe dokumentasjon på reproduksjonsproblemer, men vil si at det er lite problemer på dette området. Rasen parrer lett og føder lett. Det er et fåtall som må ha keisersnitt.

Prioritering

Det bør fokuseres på å bevare en sunn og frisk tibetansk spaniel, samt ivareta standarden som gjelder. Overordnet mål er å ivareta tibetansk spaniel som type, det vil si vektlegge helheten og ikke gå seg bort i detaljer. Alle som driver oppdrett av Tibetansk spaniel må overholde NKK's "Etiske grunnregler for avl og oppdrett" samt drive sitt oppdrett i overensstemmelse med NKK's "Avlsstrategi". Hunder som benyttes i avl skal være friske og sunne med rasetypisk temperament. Hunder med avvikende gemytt eller kroniske plager skal ikke brukes i avl. Paring bør foregå naturlig.

Mål og strategi

Målet er at vi skal fortsette å avle frem sunne, friske og rasetypiske hunder. For å få til dette må vi bruke ressurs på å informere alle oppdrettere om viktigheten ved å helsesjekke sine avlsdyr, og forholde seg til rasens avlsetiske retningslinjer. PRA har vært det mest fokuserte problemet på rasen i alle år, og målsettingen er å minimere tilfeller av denne sykdommen. Vi fikk derfor i 2014, innført at alle foreldredyr SKAL øyenlyses for å få registrert kullene i NKK.

Atferd og mentalitet

Atferd

Tibetansk Spaniel er en glad, selvsikker og intelligent hund, men kan være noe reservert overfor fremmede.

En ypperlig familiehund, som elsker å leke og har utømmelig med energi og overskudd.

Den passer like bra i en pensjonistfamilie som i en barnefamilie.

De har et utpreget vaktinstinkt og fungerer som utmerkede tyverialarmer. Dermed er det ikke sagt at de skal få gjø i tide og utide.

At den stammer fra fjellandet Himalaya er lett å oppdage. Forsøk å gå forbi en høy stein med en Tibetansk Spaniel. Ingen Tibetansk Spaniel kan motstå å klatre over den.

Med sin egenrådighet og selvstendighet trenger den, som alle andre hunder, en fast og bestemt oppdragelse. Den må klart og tydelig få vite hvem som er sjefen, hva som er tillatt og ikke tillatt og hvilke regler som gjelder.

Mange «tibber» har stor frihetstrang og viser betydelig oppfinnsomhet når det gjelder å komme seg ut av hage og hus for å inspisere naboområdet.

For at hund og hundeeier skal få størst mulig utbytte av hverandre, må eieren forstå og sette pris på rasens egenart. De er aristokratiske, følsomme og intelligente, kan lett bli ødelagt av feilaktig behandling, og kan drive en inkonsekvent og «slapp» eier til fortvilelse. Det sies om rasen at den er «listig som en rev, selvstendig som en katt og oppfinnsom som en ape». Den lager gjerne sine egne regler og vil med største selvfølgelighet stille spørsmålstejn ved de regler og påbud eieren utsetter den for. De må leve med menneskelig kontakt og stimulering.

Sjølv om tibben er en egenrådig rase er det mulighet å lære den opp til det meste, bare man har tålmodighet nok. Det finnes de som er med på blant annet agility, rallylydighet, lydighet og blodspor.

En person som skaffer seg en Tibetansk Spaniel, bør være balansert, varmhjertet og konsekvent og gjerne ha litt humor. Slike mennesker er verd den ubestikkelige lojalitet fra de små lykkebringerne fra Tibet.

Atferd i forhold til rasestandard

Tibetansk Spaniel skal være en livlig, nysgjerrig, oppmerksom og litt forsiktig rase. De er gjerne litt egenrådige, selvstendige, «tenke selv». De kan være litt forsiktige og vanskelige å komme innpå før de blir kjent med deg, men når du først har vunnet deres tillit har du en lojal venn for livet. Tibetansk Spaniel er en ypperlig selskaps og familiehund.

Mål og strategi

Målet er å beholde tibben som den er, med sine særegenheter. Som oppdretter er det viktig å være oppmerksom på et godt gemytt, og derfor ta hunder som viser aggressivitet ut av avl.

Eksteriør

Eksteriør

Den tibetanske spaniel skal ha en verdighet og stolthet som angir hvor mye de mektige munkene, deres herrer, verdsatte dem i Tibet. En god tibetansk spaniel skal se ut som en sann aristokrat fra topp til tå. En Tibetansk Spaniel skal ikke være overdreven på noen måte, verken i vekt, størrelse eller pels. Det er meget viktig å se på helhetsbildet av hunden, og forsikre seg om at det finnes tilstrekkelig med «dagslys under den». En tibetansk spaniel skal være rektangulær, det vil si den er lengre enn den er høy.

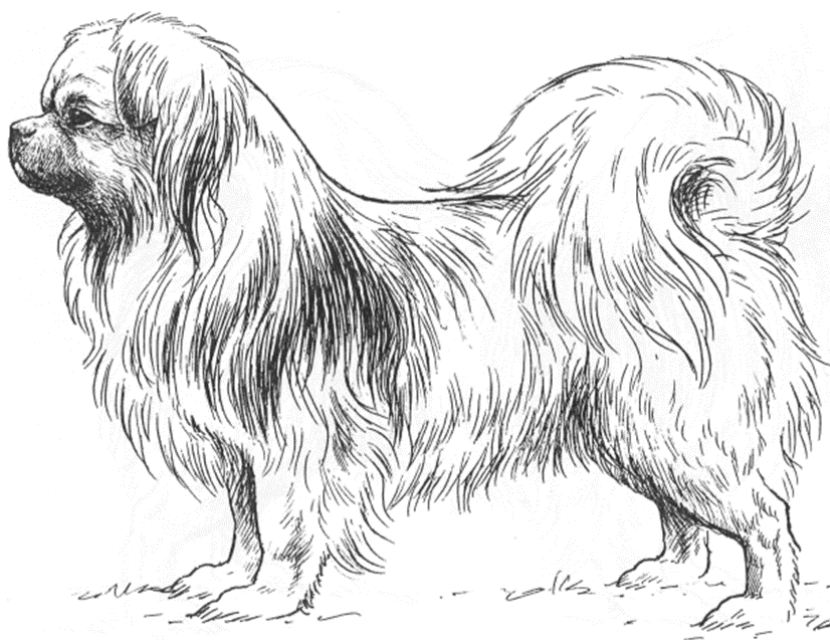
En tibetansk spaniel skal være lett og bevegelig, og får ikke bli for tung og kortbent. Den skal ha en moderat benstamme. Fra et sunnhetsperspektiv er det bedre at de er mot den lette siden enn for tunge og kortbente. Det ideelle er, som svenskene sier «lagom er best».

Kneleddenes vinkling er viktig da årsaken til en rett vinkel kan være patella luxation. Overvinkling er heller ikke ønskelig da det gir utypiske bevegelser. Forbena til tibetansk spaniel er svært karakteristisk fordi en svak bue på forbena er ønskelig, men skal ikke overdrives og må også taes hensyn til ved avl. Det er svært viktig å se på de samlede forhold av hunden, da konstruksjonsfeil er noe av det vanskeligste å avle ut

Brystkassen skal ha vel velvede ribben, og får ikke være for smal i nedre del (kjøleformet brystkasse). Samtidig er det viktig at brystkassen er av en god lengde, og at også brystbenet går langt nok tilbake for å gi beskyttelse for indre organer. Forkortede brystben forekommer på rasen.

Halen skal være høyt ansatt, og båret i en bue over ryggen. Pelsen skal være av silkeaktig struktur, og alle farger og kombinasjoner er tillat på rasen.

Korrekt balanse:

Hodet skal være lite i forhold til kroppen, stolt båret, og gi et inntrykk av kvalitet. Haken skal vise litt dybde og bredde. Hodet er en av de viktigste og mest karakteristiske trekk ved en Tibetanske spaniel, og spesielt viktig er den riktige balansen mellom skalle og snuteparti hvor den ene ikke skal dominere den andre. Den ideelle andelen bør være en tredjedel snuten til to tredjedeler skallen.

Tidligere var en god munn unntaket på rasen, men i dag er den generelt blitt mye bedre. Ideelt sett skal munnen ha et omvendt saksebitt eller litt underbitt, men det forekommer en del med noe mer underbitt enn ønskelig. Dette bør tas hensyn til ved avl slik at man unngår utvikling av ytterligere underbitt. Tenner og tunge bør ikke være synlige når munnen er lukket.

Nesepartiet skal ikke være for kort og pekingeselignende. En tibbe har naturlige og åpne luftveier, og det er ikke noe stort problem i dag. Det er viktig å være oppmerksom på det for å unngå en uheldig utvikling i fremtiden.

Overdrevne eksteriørtrekk

En tibetansk spaniel skal være en relativt sunt bygget og bevegelig hund, hvor ingen deler er overdrevet til det ekstreme. Med fornuftig avel bør det etterstrebes å opprettholde dette, til det beste for hunden og deres eiere.

Mål og strategi

Målet er å fortsatt forvalte alle rasens rasetypiske eksteriør, og ikke foredle eller forandre noe på den. Rasen fungerer godt som den er, i en sunn og god kropp som har sett slik ut siden veldig mange år tilbake. For å få til det bør vi oppfordre oppdrettere om å sette seg grundig inn i rasebeskrivelsen, og ha god kunnskap og forståelse for rasens anatomi. Det bør være et mål å tenke kvalitet både på helse og eksteriør når vi avler. Vi vil beholde Tibetansk Spaniel som den er nå, en sunn hund som gjerne blir 14-16 år gammel.

Oppsummering

Prioritering av viktige kortsiktige og langsiktige mål

Tibetansk Spaniel Raseutvalg vil bidra med arbeid for å videreføre avlen i tråd med standarden, så vi får beholde rasen som den er med deres særegenhet. Vi vil være med å påvirke oppdrettere til å følge rasens og NKK`s regler for avl, slik at vi beholder dagens sunne, livsglade og rasetypiske tibber. Vi vil følge med fremover når det gjelder helse og eksteriør, og ta tak i det om det vil bli nødvendig når de tid kommer.

Plan for videre arbeid i klubben

Registrering av DNA- testede hunder for PRA3. Mange oppdrettere/eiere har vært flinke å teste hundene sine, men vi må jobbe mer for at enda flere gjør det. I 2015 var det født 48 kull i Norge med ukjent PRA3 status på foreldredyrene, og vi må ha som mål å få redusert dette tallet. Oppdrettere må også oppfordres til å legge ut resultatene på NKK Dog Web, for at vi på den måten skal få mer oversikt. Vi må også oppfordre oppdrettere å PL sjekke sine hunder, og få resultatene på Dog Web. På den måten vil vi få mer kunnskap om eventuelle problemer på rasen.

Vedlegg

Vedlegg 1 – retningslinjer for avl

Krav for registrering av valper i NKK:

Det er innført krav om kjent øyelysingsstatus for tibetansk spaniel for foreldredyr ved registrering av valper i NKK. Øyelysingen må være foretatt maksimalt ett år før paring. ERG-undersøkelse erstatter ikke øyelysing.

Krav for formidling/godkjenning av klubben:

Tilleggskrav for Tibetansk spaniel:

Oppdrettere forplikter seg å følge de gjeldende etiske retningslinjer til NKK og anbefalinger for avl og oppdrett for rasen.

Tisper og hannhund må minst ha oppnådd minst Very Good på utstilling godkjent av Norsk Kennel Klub, og ha fylt minst 20 mnd. før parring. Premiering som valp teller ikke.

Begge avlsdyr må være ID merket og øyenlyst uten anmerkning på PRA, senest ett år før parring.

.

